Arap alfabesi

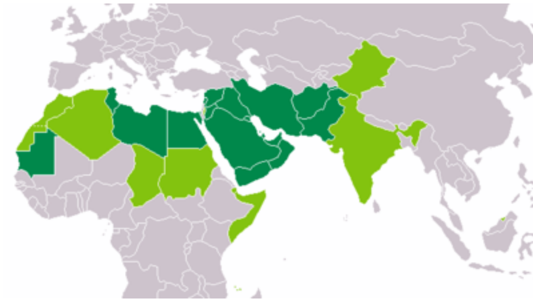
Vikipedi, özgür ansiklopedi

Arap alfabesi, 7. yüzyılın üçüncü çeyreğinden itibaren Emevi ve Abbasi imparatorlukları aracılığıyla Orta Doğu merkezli geniş bir alana yayılma olanağı bulmuş İslam dininin benimsendiği coğrafyalarda kabul gören alfabedir. Dünyada Latin alfabesinden sonra yazı dili olarak en çok kullanılan yazı sistemidir.

İlk metinlerinde harflerin noktasının olmadığı, ve toplamda 15 karakterden oluşan bir alfabenin olduğu, Dünya üzerinde Müzelerde Sergilenen El yazmalı Kuran'ların içeriğinden ve kaya yazıtlarından anlaşılmaktadır. İbnu Kesir tefsiri zeylinde Mushaf'ın ilk noktalama işinin Haccâc(v. 96/714)'ın emriyle Yahya b. Ya'mer ve Hasanü'l-Basrî (v. 110/728) tarafından yapıldıkları kaydedilmektedir. Mushaftaki bu noktalama zamanla yeni oluşturulan alfabeye de yansıtılmıştır. Sağdan sola yazılan Arap alfabesinde bulunan 28 ünsüzün 22 tanesi Nebati alfabesinden geçerken şekil değişikliğine uğrayan sesler olup geri kalan altı ses Arapçaya özgüdür.

Eski Dünya'nın üç büyük kıtasında, farklı ailelere bağlı birçok dile uygulanmış olan Arap alfabesine, harf eklemeleri yapılmış ve böylece alfabenin ıslahı yoluna girilmiştir. Farslar, bu ıslahı /ç/, /ş/ ve /j/ sesleri için ayırıcı işaretler icat ederek gerçekleştirmiştir. Türkler, bu işaretleri Farslardan aynen devralmışlardır. Türkçedeki /g/ sesi için kullanılan kef, aynı zamanda nazal n sesi için kullanılmış; bu suretle Türkçede Arap alfabesinin ilk reformu yapılmıştır. Arap alfabesi, 11. yüzyılda temel harf sistemiyle Türkler tarafından kullanılmaya başlanmış ve bu aşamada henüz Fars-Arap alfabesindeki harflerin Türk-Arap alfabesinde yer almadığı anlaşılmıştır.[1]

Arap harfleri

Arap alfabesi kullanan ülkeler:
Resmi alfabe olarak kullananlar
Yarı resmi alfabe olarak kullananlar

ي	و	هـ	ن	م	ل	ك	ق	ف	غ	ع	ظ	ط	ض	ص	[illegible]

Unicode	Yazılış				İsim	Çeviri	Fonetik karşılık (IPA)
	Yalın	Sonda	Ortada	Başta			
ا	ا	ـا	—		elif	ʾ / ā	/aː/
ب	ب	ـب	ـبـ	بـ	be	b	/b/
ت	ت	ـت	ـتـ	تـ	te	t	/t/
ث	ث	ـث	ـثـ	ثـ	s̱e	ṯ (th, θ)	/θ/
ج	ج	ـج	ـجـ	جـ	cīm	ǧ (j, g)	[dʒ] / [ʒ] / [g]
ح	ح	ـح	ـحـ	حـ	ḥā	ḥ	/ħ/
خ	خ	ـخ	ـخـ	خـ	ḫa	ḫ (kh, x)	/x/
د	د	ـد	—		dāl	d	/d/
ذ	ذ	ـذ	—		ẕel	ḏ (dh, ð)	/ð/
ر	ر	ـر	—		ra	r	/r/
ز	ز	ـز	—		ze	z	/z/
س	س	ـس	ـسـ	سـ	sīn	s	/s/
ش	ش	ـش	ـشـ	شـ	şīn	š (sh)	/ʃ/
ص	ص	ـص	ـصـ	صـ	ṣād	ṣ	/sˤ/
ض	ض	ـض	ـضـ	ضـ	ḍād	ḍ	/dˤ/
ط	ط	ـط	ـطـ	طـ	ṭā (tı)	ṭ	/tˤ/
ظ	ظ	ـظ	ـظـ	ظـ	ẓa (zı)	ẓ	/ðˤ/ / /zˤ/
ع	ع	ـع	ـعـ	عـ	ayn	ʿ	/ʕ/
غ	غ	ـغ	ـغـ	غـ	gayn	ġ (gh)	/ɣ/
ف	ف	ـف	ـفـ	فـ	fe	f	/f/
ق	ق	ـق	ـقـ	قـ	ķāf	q	/q/
ك	ك	ـك	ـكـ	كـ	kef	k	/k/
ل	ل	ـل	ـلـ	لـ	lām	l	/l/, (/lˤ/ yalnızca *Allah* lafzında)
م	م	ـم	ـمـ	مـ	mīm	m	/m/
ن	ن	ـن	ـنـ	نـ	nūn	n	/n/
ه	ه	ـه	ـهـ	هـ	he	h	/h/
و	و	ـو	—		vāv	w / ū	/w/ / /uː/
ي	ي	ـي	ـيـ	يـ	ye	y / ī	/j/ / /iː/

Latinizasyon (Romanizasyon)

Ana madde: Arapçanın romanizasyonu

Bu tabir genel olarak Latin alfabesi dışındaki ses sistemlerinin Latin alfabesine çevrilmesini ifade eder. Arapçanın Latin alfabesine çevirisi yapılırken bu uygulamaların hiçbirisinde (fonetik alfabeler hariç) ortak bir uygulama geliştirilememiştir. Çünkü her ülke kendi harflerini esas alan bir çeviri sistemi benimsemiştir. Fakat yine de ana hatlarıyla genel kabul görmüş bazı sesler ve simgeler tercih edilmeye başlanmıştır. Uniform Türk alfabesi esas alınarak yapılan bir işaret sistemi büyük oranda geliştirilmiş durumdadır. Fakat yine de çeşitli ülkelerin sesleri simgelerken kullandıkları harflerin değişik olması nedeniyle farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Arapça: ي	Arapça: و	Arapça: ه	Arapça: ن	Arapça: م	Arapça: ل	Arapça: ڬ	Arapça: ڭ	Arapça: ك	Ara
Y	**W**	**H**	**N**	**M**	**L**	**G**	**Ň**	**K**	**Q**

Başka bir versiyon ise şu şekildedir:

Arapça: ي	Arapça: و	Arapça: ه	Arapça: ن	Arapça: م	Arapça: ل	Arapça: گ	Arapça: ڭ	Arapça: ك	Ara
Y	**W**	**H**	**N**	**M**	**L**	**G**	**Ñ**	**K**	**Ķ**

- **Š**=**Ť** ve **Ž**=**Ď** harfleri Peltek seslerdir; dil ucu ile dişlerin arasından çıkar.
- Alfabede Arapçada yer almayan ancak Farsçada bulunan üç noktalı harflere de yer verilmiştir.
- Arapçada üç tane sesli harf vardır: **Ä**, **İ** ve **U**.
  - **Ä Harfi**: Farklı dillerde veya şive ve lehçelerde, "'A **veya** E'" olarak seslendirilebilmektedir (Tersine bir gösterim de doğrudur; **Ä**: **A**+**E**).
  - **U Harfi**: Farklı dillerde veya şive ve lehçelerde, "'U **veya** Ü'" olarak seslendirilebilmektedir.
  - **İ Harfi**: Farklı dillerde veya şive ve lehçelerde, "'I **veya** İ'" olarak seslendirilebilmektedir.
- Klasik Arapçada gerçekte "'I'" ve "'Ü'" sesleri yoktur. Bunlar farklı ülkelerdeki söyleyişlerde sesli harflere bitişik durumdaki sessiz harflerin kalın ve ince olmasına bağlı olarak ortaya çıkar. Örneğin; **ال-خالق** sözcüğünün Arapçadaki doğru telaffuzu *Hálik* şeklindedir. Ancak Türkçede *Hálık* olarak yazılıp okunduğuna sıklıkla rastlanır. Yine de bu aksana dayalı ses değişimi Arapça açısından bir aykırılık teşkil etmez. Yani aslında Arapçada böyle bir ayrım bulunmadığı halde, kimi ülkelerdeki okuyuşlarda -kesin bir kural olamamakla birlikte- şu durumlarla karşılaşılabilir:
  - Kalın sessiz harflere bitişik sesli harfler kalın seslere kayar *(A, I, U)*. Bu durum daha çok anadili Arapça olmayan ülkelerde geçerlidir.
  - İnce sessiz harflere bitişik sesli harfler ince seslere kayar *(E, İ, Ü)*. Bu durum daha çok anadili Arapça olmayan ülkelerde geçerlidir.
- Arapçada A ve E için farklı harfler yoktur. Aslında bu sesler arasında fark da bulunmaz. Bu nedenle her iki ses **Ä** (**Æ**) harfi ile karşılanır. Kalın sessiz harflere bitişik sesli harfler **A'**ya kayarken, ince sessiz harflere bitişik sesli harfler **E'**ye doğru kayar. Ancak bu da kesin bir kural değildir. Örneğin: *Sälâ* sözcüğü Arapçanın bazı şive ve lehçelerinde *Salâ* olarak telaffuz edilirken Türkçede *Sela* olarak söylenir. Aslında her iki kelime de birbirinin aynıdır. Ancak bazı dillerde harfin ses değerini de değiştiren bir göstergedir. Türkçede ise yalnızca eşsesli kelimelerin farklılığını göstermeye yarayan ve aslında etkisiz olan bir işarettir.
- **Ä** harfi aslında A ve E arası bir ses (Kapalı E sesi: "'Ə'") olmasına ve Klasik Arapçadaki orijinal telaffuz bu şekilde yapılmasına karşın farklı şive ve lehçelerde aksana bağlı olarak **E** veya **A** seslerine dönüşebilir (**Ä**: **A**+**E**).
- Ayrıca bu seslerin uzun biçimleri de kullanılır: **Â**, **Î** ve **Û**.
- Her ne kadar Türkçeye geçen kelimelerde **I** ve **Ü** görünse de bu sesler, Türkçe içerisinde dönüşerek ortaya çıkmıştır. Aslında Arapçada bulunmazlar.
- Arapçada O ve Ö harfleri yer almaz. Örneğin *Ömer* ismi gerçekte *Umar* olarak yazılır ve telaffuz edilir.
- Harflerin seslendirilmesi Hareke adı verilen işaretler ile yapılır. Fakat Harekelerin kullanımı neredeyse sadece Kur'an ve Arapça öğretim kitaplarına sınırlıdır. Bunlar gazete ve kitaplarda genellikle kullanılmaz.
- Bütün bunlar dikkate alındığında Türkçedeki yazım koşulları göz önünde bulundurularak Arapça sesli harflerin Türkçeye çevirisinde aşağıdaki biçimler tercih edilir.

Kısa ünlü	*Ses'*	*Örnek*	*Türkçe*		*Uzun ünlü*	*Örnek-1*	*Örnek-2*
Ä	A, E	**Yämin**	*Yemin*		**Â**	**Kazâ**	**Hâlâ**
U	U	**Mulk**	*Mülk*		**Û**	**Mûnis**	**Sükûn**
İ	I	**Sihhat**	*Sıhhat*		**Î**	**Îlan**	**Dînî**

- **ث**: Peltek T sesidir (**Ť**). Arapçadaki T harfinin peltek biçimidir. Aslında peltek S sesi ile aynıdır. Her iki peltek ses de (**T̃** ve **S̃**) dilin dişlerin arasına değdirilmesiyle çıkarıldığı için aralarındaki farkı anlamak mümkün değildir ve hatta böyle bir fark yoktur. Örneğin: *Es̃er*...
- **ذ**: Peltek D sesidir (**Ď**). Arapçadaki D harfinin peltek biçimidir. Aslında Peltek Z sesi ile aynıdır. Her iki peltek ses de (**D̃** ve **Z̃**) dilin dişlerin arasına değdirilmesiyle çıkarıldığı için aralarındaki farkı anlamak mümkün değildir ve hatta böyle bir fark yoktur. Örneğin: *Z̃eka*...
- **ص**: Vurgulu S sesidir (**Ṡ**). Bu harfin çeşitli dillerdeki adı *Tsad (Tsade)* olarak bilinir. Sert ve dolgun bir S sesi verir. Bu harf Türkçede mevcut değildir. Ancak Arapçadan Osmanlıcaya geçen kelimelerde yer alır. Örneğin: *Ṡahib, Ṡadaka, Ṡabır, Ṡabun, Huṡuṡ.*
- **ض**: Vurgulu D sesidir (**Ḋ**). Bu harfin adı *Dzad (Dzade)* olarak da telaffuz edilir. Sert ve dolgun bir Z ses verir. Bu harf Türkçede mevcut değildir. Ancak Arapçadan Osmanlıcaya geçen kelimelerde yer alır. Örneğin: *Ramaḋan, Kaḋı, Kaḋa, Ḋarb, Ḋarbe, Arḋ*...
- **Ṫ**: Arapça'daki Dı/Tı (ط) harfinin karşılığıdır. Türkçede bulunmayan D ve T arası bir sestir. Örneğin: *Ṫarık, Ṫarikat*... Ancak Anadolu Türkçesinde normal T harfi ile bu fark ortadan kalkmıştır.

- **Ż**: Arapçadaki Zı (ظ) sesini karşılar. Türkçede bulunmayan Z ve S arası vızıltılı bir sestir. Örneğin: *Żan, Żalim, Żafer*... Ancak Anadolu Türkçesinde normal Z harfi ile bu fark ortadan kalkmıştır.
- **ح**: Ha harfi, boğazın tam ortası sıkılarak gırtlaktan çıkarılır (**Ḥ**). Örneğin: *Maḥrem (Mahrem)*... Boğazdan gelen gırtlaksı, hafif boğumlu bir H sesidir. Türkçede karşılığı olmayan bu sese en uygun örneklerden birisi de *Ḥacı (Hacı)* sözcüğüdür. Türkçede çoğunlukla normal H harfine kayar ve o şekilde seslendirilir.
- **خ**: Hı sesi boğazın gırtlağa yakın bölümünden boğazı hırıldatmak suretiyle çıkarılan bir sestir (**X**). Türkçedeki *Xalı (Halı), Xala (Hala), Xoroz (Horoz)* sözcüklerinin bu harfle yazılması doğru ses değerlerine örnek teşkil eder. Normal H sesinden biraz daha sert ve hırıltılıdır. Standart H sesi hiçbir engele takılmadan çıkarken, bu ses boğazın üst kısmında titreşir. Örneğin: *Bakmak* sözcüğü Azericede, ayrıca İç ve Doğu Anadoluda *Baḥmaḥ* şeklinde telaffuz edilir ancak kelimenin içindeki h harfleri gırtlaktan ve hırıltılı olarak çıkartılır. *Çaxmax (Çaḥmaḥ; Çakmak), Yanmax (Yanmaḥ; Yanmak)* gibi...
- *Ayın* (**ع**) gırtlaksı bir ses olup, kesinlikle *sessiz* bir harftir. Türkçede bu ses yoktur. (Türkçede normal A sesi ile farkı ortadan kalkmıştır). Yeryüzündeki bazı dillerde Ayın'a benzer sesler **Ă** ile gösterilir. Türkçede ise Arapça'dan gelen sözcüklerde çok nadiren kesme işareti ile kullanılır. Örneğin: *Măruf (Ma'ruf)*.
- Ayın (**ع**) harfinin çekimli (harekeli biçimleri) **Ŭ** ve **Ĭ** olarak gösterilir. Örneğin: *Ŭmum, Ĭtır*...
- *Gayın* (**غ**) hırıltılı bir G sesidir (**Ģ**). "Yumuşak-G" (Ğ) harfine benzer ama sert ve hırıltılıdır. Almanların gırtlaktan çıkan R harfinin taşıdığı ses değerine benzer (**Ř**). Uniform Türk Alfabesi'nde *Ǵ* harfi ile gösterilir. Batı Anadolu Türkçesinde Ğ sesine dönüşmüştür, ancak Türkiye'nin doğu bölgelerinde yaygındır. Örneğin: *Doġan (Doğan)*. Buradaki Ğ hırıltılı olarak söylenir. Bu nedenle Yumuşak Ğ harfinini aksine Arapçada kelime başında da yer alabilir. Mesela: *Ģayb (Gayb)*...
- Kaf-ı Nûni (ڭ) genizden çıkarılan N ve G karışımı bir sestir (**Ň, Ñ**). Üç noktalı Kef harfidir. Bazen de NG/NĞ olarak öngörülür. Pek çok ağızda N veya Ğ sesine dönüşmüştür. Örneğin: İç Anadolu'da, özellikle Sivas yöresinde *Saňa, Baňa, Deňiz* sözcükleri. Pek çok kaynakta Tengri veya Tengiz olarak yazılan sözcükler aslında *Teñri* ve *Teñiz* şeklinde okunur.
- **Q**: Anadolu Türkçesindeki gırtlağa yakın olarak çıkarılan kalın K harfini gösterir. Örneğin: *Qomşu (Komşu)*... Bazı Türki dillerde ise yine kalın K sesine yakın olarak gırtlaktan çıkarılan kalın bir G sesini karşılar. İç Anadolu ve Doğu Anadolu ağızlarında yaygın olarak kullanılır. Azeri Türkçesinin resmi harflerinden birisidir. Arapçadaki Kaf (ق) harfini karşılar. Örneğin: *Qadın (Kadın)* sözcüğünün okunuşu "Gadın" şeklindedir. Baştaki G sesi gırtlaktan ve kalın bir tonla söylenir. (Kimi lehçelerde ise ve bu sese oldukça yakın olan kalın gırtlaksı bir K sesi olarak okunur ve söylenir.)
- ق harfi aslında şive veya lehçeye dayalı aksana bağlı olarak birbirine dönüşebilen iki sesi birden içerir:
  - ٯ (Noktasız Kaf): Gırtlaktan çıkan kalın bir K sesidir.
  - ڨ (Üç noktalı Kaf): Gırtlaktan çıkan kalın bir G sesidir.
- Tunus ve Cezayir Arapçasında Türkçedeki gırtlaktan söylenen G harfine benzeyen bir sesi karşılamak için üç noktalı ڨ harfi kullanılır. Bu harf **Q** ile karşılanır.
- Mağrip (Tunus ve Cezayir) Arapçasında kalın K sesini göstermek için noktasız Kaf (ٯ) harfi kullanılır. Bu harf (**Ķ, Ķ**) ile karşılanır.
- **W**: Açık bir V harfidir. Klasik V sesinden kesinlikle farklıdır. V harfinde dudaklar birbirine değerken, bu seste (W harfinde) tıpkı U sesinde olduğu gibi dudakların birbirine değmesi söz konusu değildir. Arapçadaki Vav (و) ve batı dillerindeki w sesi başlıca örneklerdir. Örneğin: *Dawul (Davul), Hawlu (Havlu),Yawaş (Yavaş)*.

Uzatılan harflerin çevrilmesi

- **Düzeltme İmi (ˆ)** Türkçede yalnızca sesli harflerin üzerine gelir. Harfin uzun okunmasını sağlar. Örneğin: *Hala (babanın kızkardeşi) ve Hâlâ (henüz, sürekli)*.

Duraklanan harflerin çevrilmesi

- **Vurgu İmi (´)**: Sert ve vurgulu bir söyleyiş kazandırır. Vurgu imini tüm sessiz harflere uygulamak mümkündür. Mesela; *Ý, Ć, Ś, Ź, Ŕ, Ĺ, Ń, Ḱ, Ẃ, Ḿ, Ṕ* harfleri gibi... Türkçede vurgulu okuyuş ancak sessiz harflerde duraklayarak mümkündür. Böylece aslında vurgu iminin birinci işlevi olan vurgulama sağlanmış olur. Örneğin: *Hać (Hacc), Haḱ (Hakk)*... Böylece sessiz harflerde bir duraksama yaptırır. Örneğin: *Aý Han* ve *Ayhan* sözcüklerinin okunuşlarındaki farklılıkta olduğu gibi. Ayrıca *Eḱmek* ve *Ekmek* sözcüklerinin okunuşlarındaki farklılıklar yine örnek olarak verilebilir. Anadolu Türkçesinde kesme işareti biçiminde yabancı dillerden -özellikle Arapça'dan- gelen bazı kelimelerin aksanlı (duraklayarak) okunmasını sağlar. Burada asıl yapılan şey üzerine geldiği sessiz harfte bir duraklama sağlayıp, diğer heceye sesli harf ile başlamaktır. Örneğin: *Kıt́a, Kuŕa, Meĺun...* Türk alfabesinde bu kelimeleri bu biçimde yazabilmek için aksan işareti yerine, -belki de birbirlerine çok benzedikleri için- kesme işareti (') kullanılmıştır. Fakat Türkçede heceyi sessiz harfle bitirip sesli harfle başlamak Anadolu Türkçesinin yapısına uygun olmadığı için zaten söyleyişte de bu biçimler genelde tercih edilmez ve heceler kesintisiz düz okunur.

İnceltilen harflerin gösterilmesi

- **Aksan İmi (`)**: Sola yatık olarak kullanılır. Sözcüğün aksanlı olarak seslendirilmesine imkân tanır. Türkçede aksanlı okuyuş ancak bazı harflerin inceltilmesiyle mümkündür. Türkçede fonetik gösterge olarak sessiz harflerde kullanılabilir. K, G, L gibi harflerin inceltilmesini sağlar. Örneğin: *Rüzg̀ar, Derg̀ah, Tezg̀ah, Yadig̀ar, G̀ah, Lal̀, Hal̀, Rol̀, Gol̀.* Ancak bazı dillerde harfin ses değerini de değiştiren bir göstergedir. Türkçede ise yalnızca kelimelerdeki ses değerini göstermeye yarayan ve aslında etkisiz olan bir işarettir.

Yarı-ünlü harfler

Araçada *ayın* harfi yarı-ünlü (harekesiz biçimi ise kesinlikle sessiz) bir harftir. Bu harfin Türkçeye çevirisi daima bir problem olmuştur. Çünkü Arapçayı veya Arapça seslerin çıkış yerlerini yeterince bilmeyen bir kişinin bu sesi normal A harfi zannetmesi veya karıştırması kaçınılmazdır. Bu harfin çekimli biçimleri Türkçede Kısaltma İmi ile gösterilir.

- **Kısaltma İmi (˘)**: Harflerin kısa bir söyleyiş kazandırılarak telaffuzlarını sağlar. Sesli harflerde bu kısalık ancak gırtlaksı sesler çıkarmakla mümkündür. Bu nedenle sesli harflerde gırtlaksı sesleri temsil eden bir işaret haline gelmiştir. Çok hızlı ve kısa olarak söylenen *Ă-aa, Ĭ-ıh, Hă!, Hĕ!, Hĭ!, Ăh*... gibi ünlemler bu kısalığı anlamak için örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca bu sesli harfler Arapçadaki gırtlaktan çıkarılan Ayın (**ع**) harfinin türevleri (çekimli / harekeli biçimleri) olduğu için gırtlaksı harfleri göstermek için de kullanılır. Örneğin: *Ĭlm (İlim)...*
- **Ă**: Romancada ve Çuvaşçada, ayrıca İtelmencede ve Hantıcada yer alır. (Bu dillerde I-A arası bir sestir.)
- **Ĕ**: Çuvaşçada bulunur. Romanya alfabesinde 1904'te kaldırılmıştır. (Bu dillerde İ-E arası bir sestir.)

- **Ĭ**: Çuvaşçanın resmi olmayan Latin alfabesinde Rusçadan geçen kelimelerde kullanılır. Pinyin alfabesinde de yer alır.
- **Ŭ**: Belarus ve Esperanto alfabesinde bulunur. W'ye benzeyen kısa, gırtlaksı ve yarı-sesli bir U harfidir.

Türkçede kısaltma imi özellikle el yazısında inceltme imi ile karışma ihtimali nedeniyle sesli harflerde tercih edilmemiştir.

Alfabelerin karşılaştırılması

Latinize	A	Ă	Ä	Ë	E
Türkçe	A	-	-	-	E
Arapça	أ	ع	ء	ء	أ
Kiril	A	Ă	Ə	Є	E

- Sesli harflerin uzun biçimleri İnceltme İmi ile gösterilir: **Â, Ê, Î, Ô, Û.**
- Yarı-sesli (gırtlaksı) harfler Yumuşatma İmi ile gösterilir: **Ă, Ĕ, Ĭ, Ŏ, Ŭ.**
- Alfabede Türkçede bulunmayan harflere de yer verilmiştir. Bu sesler ve onları gösteren harfler daha çok başka topluluklarla iç içe yaşayan Türk halkları tarafından kullanılmaktadır. Örneğin İran Azerileri Arapça *Ayın (Ayn)* harfini veya Gagavuzlar Slavik *Tse* harfini yoğun biçimde kullanırlar. Bu örnekler daha da çoğaltılabilir. Dolayısıyla alfabenin bazı kısımları yalnızca bazı topluluklar tarafından kullanılmaktadır.
- Kiril **E** harfi için Azeri Kiril alfabesindeki **E** harfinin ses değeri esas alınmıştır. Bu harf de Türkçedeki **E** sesidir.
- **Š**=**Ť** ve **Ž**=**Ď** harfleri Peltek seslerdir; dil ucu ile dişlerin arasından çıkar.
- Arapçada bulunan Peltek **Š** (Arapça: ث) sesi Türk dilleri içinde yalnızca Başkurtça'da yer alır (Kiril: **Ç**).
- Arapçada bulunan Peltek **Ž** (Arapça: ذ) sesi Türk dilleri içinde yalnızca Başkurtça'da yer alır (Kiril: **Ҙ**).
- Türkçede bulunmayan **Ț** (Kiril: **Ц**) ve **Ḑ** (Kiril: **З**) Kiril alfabesinin romanizasyonunda kullanılır.
- **Ṡ** ve **Ḋ** harfleri Vurgulu S ve Vurgulu D olarak işitilen seslerdir. Modern Standart Arapçadaki ses değerleri esas alınmıştır.
- Türkçeye Arapçadan geçen kelimelerde ص için üzeri noktalı **Ṡ** kullanılırken, ض harfi için çevirilerde üzeri noktalı **Ḋ** kullanılır. Örneğin: *Ṡadaka, Ṡahib, Ṡabun, Huṡuṡ, Ramaḋan, Kaḋı, Kaḋa, Ḋarb, Ḋarbe, Arḋ*...
- **Ṫ** ve **Ż** harfleri Vurgulu T (T-D) ve Vurgulu Z (Z-S) olarak işitilen seslerdir. Modern Standart Arapçadaki ses değerleri esas alınmıştır.
- Türkçeye Arapçadan geçen kelimelerde ط için üzeri noktalı **Ṫ** kullanılırken, ظ harfi için çevirilerde üzeri noktalı **Ż** kullanılır. Örneğin: *Ṫarık, Ṫarikat, Hariṫa, Żan, Żalim, Żafer, Mażlum*...
- **Ğ** ve **Ă**: Gırtlaksı *sessiz* harflerdir (Arapça: غ ve ع). Boğazın boğumlanmasıyla çıkarılan seslerdir. Örneğin: *Ăsker, Ărab*...
- **Ḩ** ve **Ķ**: Boğazdan çıkan boğumlu harflerdir (Arapça ح ve ق; Kiril **Ҳ** ve **Қ**). Boğazın hafif sıkılması gerekir.
- **Ň**: Gırtlağa yakın olarak genizden çıkarılan N sesini gösterir.
- **Č**: Türkçedeki J sesini karşılayan bir harftir.
- Aynı kaynağa yakın olarak çıkarılan ح (**Ḩ**) ve ق (**Ķ**) harfleri Türkçede, kendilerine yakın olan diğer seslerden ayrımları en zor yapılan harfler arasındadır. Çünkü hem ses değeri hem de çıktıkları kaynak açısından bakıldığında normal biçimleri ile kalın biçimleri arasında bir yerde duran bu harfler sıklıkla iki yöne doğru kayarak kendilerine yakın seslerden farkları Türkçede ortadan kalkar.
  - **H-Ḩ-X** (Arapça: ه-ح-خ) sıralamasında ortadaki **Ḩ** harfi ya normal H'ya ya da kalın hırıltılı X'ya dönüşerek Türkçedeki ayrımı son derece zorlaşır.
  - **K-Ķ-Q** (Arapça: ك-ق-ڨ) sıralamasında ortadaki **Ķ** harfi ya normal K'ya ya da kalın bir G sesi olan Q'ya dönüşerek Türkçedeki ayrımı son derece zorlaşır.

Günümüzde Arap harflerinin kullanıldığı diller

Orta Asya (Türkistan) ve Orta Doğu

- Çin'de Uygurca. 1969'da Latin alfabesine geçilmiştir fakat 1983'te Arap harfleriyle yazılmaya başlanmıştır.
- Kazakça: Pakistan, İran, Çin ve Afganistan'da Arap harfleriyle yazılmaktadır.
- Kırgızca: Çin'de Arap harfleriyle yazılmaktadır.
- Irak'ta Kürtçe ve Türkçe.
- İran'da Farsça, Azerice, Kürtçe, Beluci, Gilekçe, Mazenderanca ve diğer bölgesel diller.
- Afganistan'da Dari (Farsça), Peştuca, Özbekçe, Türkmence, Tacikçe (Farsçanın bir koludur) ve diğer bölgesel diller.
- İran'da basılmış Tacikçe kitaplar. Tacikistan'da resmî olarak Kiril alfabesi kullanılmaktadır.

Doğu Asya

- Çince bazı Huiler (Müslüman Çinliler) tarafından Xiao'erjing alfabesiyle yazılmaktadır.

Güney Asya

- Pakistan'da Urduca, Pencapça (Şahmuhi harfleriyle), Sindhi, Beluci, Keşmirce ve Peştuca,Brahui ve Hintçe.
- Hindistan'da Urduca ve Keşmirce.
- Sri Lanka ve Hindistan'ın Tamil Nadu ve Kerala eyaletlerinde Tamil dili Müslümanlar tarafından Arvi dili olarak Arap harfleriyle yazılmaktadır.
- Maldiv adalarında Dhivehi dili Tana harfleriyle yazılmaktadır.

Güneydoğu Asya

- Malezya, Bruney, Endonezya ve Güney Tayland'da Malayca.
- Filipinler'de Tausug dili.
- Endonezya'da Banjar dili, Minangkabau dili ve Açece.

Afrika

- Beja dili, Kuzey Doğu Sudan.
- Komor dili, Komorlar Adalarında.
- Hausa dili, Acemi alfabesiyle.
- Mandinka dili, Acemi alfabesiyle.
- Fula dili, özellikle Gine'deki Pular halkı Acemi alfabesini kullanmaktadır.
- Volof dili, Senegal'deki zaviyelerde, Volofal diye isimlendirilen alfabeyle.
- Berberi dilleri Magrip ülkelerinde Arap harfleriyle yazılmaktadır.

Geçmişte Arap harflerinin kullanıldığı diller

Afrika

- Afrikaans, Güney Afrika'ya Güneydoğu Asya'dan köle olarak getirilen Müslüman Maleyler tarafından. Örnek olarak Sultan Abdülaziz'in Güney Afrika'ya kadı olarak tayin ettiği Ebu Bekir Efendi *Uiteensetting van die Godsdiens* adlı eserini Arap harfleriyle yazmıştır.
- Fas'taki Berberi dillerinden Taşelhit ve Tamazghit.
- Etiyopya'da konuşulan Harari dili, günümüzde Ge'ez alfabesiyle yazılmaktadır.
- Yukarıda ismi geçen Batı Afrika dilleri (Hausa, Fula, Mandinka ve Volof) resmî olarak Latin alfabesiyle yazılmaktadır.
- Madagaskar'daki Malagaşça dili eskiden Sorabe harfleriyle yazılmaktaydı.
- Nubi dilleri.
- Svahili, 19. yüzyıldan beri Latin alfabesiyle yazılmakta.
- Somali dili, 1972'den beri Latin alfabesiyle yazılmakta.
- Batı Afrika'da konuşulan Songay dilleri, özellikle Timbuktu'da.
- Batı Afrika'da konuşulan Yoruba dili.

Orta Asya ve Rusya

- Başkurtça, 1928'e kadar.
- Çağatayca.
- Çeçen dili, 16. yüzyıldan 1928'e kadar.[2]
- Kazakistan'da Kazakça, 1930'lara kadar.
- Kırgızistan'da Kırgızca, 1930'lara kadar.
- Tatarca (İske imlâ ve Yaña imlâ), 1928'e kadar.
- Türkmenistan'da Türkmence.
- Özbekistan'da Özbekçe.
- Sovyetler Birliği'nde yaşayan Müslümanlar, 1928'e kadar Arap harflerini kullandılar.

Güneydoğu Asya

- Malezya ve Endonezya'da Malay dili, Filipinler'de Maguindanao ve Tausug dilleri.

Avrupa

- Arnavutça.
- Azerbaycan'da Azerice, 1928'e kadar.
- Boşnakça.
- Leh dili (Lehçe, Polska), Lehistan'da oturan Lipka Tatarları arasında.
- Belarusça, Lehistan'da oturan Lipka Tatarları arasında (Bakınız: Belarus Arap harfleri).
- Mozarapça, İber Yarımadası'nda Müslümanlığın etkisi altında bulunan bölgelerde Aljamiado harfleriyle yazıldı (ve daha sonra Aragonca, Portekizce ve İspanyolca, bakınız: Aljamiado);
- Türkçe, 1928'e kadar. Türkçe yaklaşık bin yıl Arap harfleriyle yazıldıktan sonra 1928'deki Harf Devrimi'nin ardından Latin alfabesiyle yazılmaya başlanmıştır.

Türkçe

Arap alfabesinin Türkler tarafınca kullanımı, İslam'ın kabul edilmesiyle başlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti devleti 1928 yılında yazı sistemini değiştirerek Latin alfabesi tabanlı Türk alfabesine geçmiştir. Diğer Türk topluluklarının çoğu ve özerk Türk devletleri de 20. yüzyılın başlarından itibaren Latin alfabesini veya Kiril alfabesini kullanmaya başlamışlardır.

Kaynakça

1. ^ Hatice Şirin User, Başlangıçtan Günümüze Türk Yazı Sistemleri, Akçağ, Ankara 2006, s. 97-99.
2. ^ "Arşivlenmiş kopya" (http://socrates.berkeley.edu/%7Echechen/Ch_writing.htm). 23 Aralık 2008 tarihinde kaynağından arşivlendi (https://web.archive.org/web/20081223111006/http://socrates.berkeley.edu/~chechen/Ch_writing.htm). Erişim tarihi: 22 Eylül 2007.

Konuyla ilgili yayınlar

- Özhan Öztürk (2005). Karadeniz: Ansiklopedik Sözlük. 2 Cilt. Heyamola Yayıncılık. İstanbul. ISBN 975-6121-00-9 (Sadece tanım bölümü)
- ISO Rules for Transliteration (http://199.75.20.92/useful/pdf-files/transliteration.pdf) «Manual for the Preparation of Records in Deve lopment-Information Systems» by Gisele Morin-Labatut & Maureen Sly. Information Sciences Division, International Development Research Centre, 1982.
- Lagally, Klaus. ArabTeX — a System for Typesetting Arabic (http://129.69.218.213/arabtex/doc/arabdoc.pdf) 11 Eylül 2014 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20140911030846/http://129.69.218.213/arabtex/doc/arabdoc.pdf).. User Manual Version 3.09. Institut für Informatik. Universität Stuttgart, 1999.
- Romanization System for Arabic (https://web.archive.org/web/20060104235253/http://www.pcgn.org.uk/Arabic.pdf). BGN/PCGN 1956 System.
- United Nations Romanization Systems for Geographical Names (http://www.eki.ee/wgrs) 3 Ocak 2014 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20140103090055/http://www.eki.ee/wgrs/).. Report on Their Current Status. Compiled by the UNGEGN Working Group on Romanization Systems. Version 2.2. January 2003.

G · T · D (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%9Eablon:Arap%C3%A7a&action=edit)	Arap dili • العربية
Genel bakış	Arapça • Arap alfabesi • Alfabe tarihi • Başka alfabeyle yazım • Ebced rakamları • Arapçanın diğer dillere etkisi
Alfabe	Arap rakamları • Doğu Arap rakamları • Arapça vurgular • Hamza • Tâ-i merbûta
Harfler	ʾAlif • Bāʾ • Tāʾ • Ṯāʾ • Ǧīm • Ḥāʾ • Ḫāʾ • Dāl • Ḏāl • Rāʾ • Zayn • Sīn • Šīn • Ṣād • Ḍād • Ṭāʾ • Ẓāʾ • ʿAyn • Ġain • Fāʾ • Qāf • Kāf • Lām • Mīm • Nūn • Wāw • Hāʾ • Yāʾ
Devirler	Eski Kuzey Arapçası • Kökleşik • Çağdaş
Başlıca lehçeler	Çağdaş ölçünlü Arapça (resmî) • Mağrip • Mısır • Sudan • Levanten • Arabistan • Irak • Yahudi-Arap
Bilimsel	Edebiyat • İsimler
Hat sanatı ve el yazıları	Nesih • Kûfî • Sülüs • Rika • Divanî • Muhakkak • Mağribî • Hicazi • Meşk •Talik hattı • Nestâlik • Cavi • Pegon
Dilbilim	Ses bilimi • Şemsî harfler • Kamerî harfler • ʾIʿrab (çekim eki) • Dil bilgisi • Üç harfli kök • (*Umm Qirāʾa*) • UFA • Kur'an Arapçasının yapısı

العربية

Otorite kontrolü	BNF: cb11953482w (https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb11953482w) (data) (https://data.bnf.fr/ark:/12148/cb11953482w) · LCCN: sh85006297 (https://id.loc.gov/authorities/subjects/sh85006297) · LNB: 000134272 (https://kopkatalogs.lv/F?func=direct&local_base=lnc10&doc_number=000134272&P_CON_LNG=ENG) · NDL: 00560296 (https://id.ndl.go.jp/auth/ndlna/00560296) · NKC: ph116854 (https://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=aut&ccl_term=ica=ph116854&CON_LNG=ENG)